۶ **اشتراک بحران اقتصادی و چالش فقر و غنا در چیست؟** (تهران ـ مدرسهٔ باقرالعلوم ـ خرداد ۹۷)
**الف) هر دو مستمراً ادامه می‌یابد.**
**ب) هر دو اقشار مختلف یک جامعه را درگیر می‌کنند.**
**ج) هر دو ماهیت اقتصادی دارند.**
**د) هر دو به تولیدکنندگان خرد منتقل شده و فشار را بر آنان وارد می‌کنند.**

۷ **بحران‌های اقتصادی ابتدا از ..... اثر گرفت سپس به سرعت ..... خود را آشکار ساخت.**
**الف) عوامل خارج از غرب - پیامدهای جهانی** **ب) عوامل خارج از غرب - پیامدهای درون جامعهٔ غرب**
**ج) عوامل داخلی غرب - پیامدهای درون جامعهٔ غرب** **د) عوامل داخلی غرب - پیامدهای جهانی**

۸ **نگاه به طبیعت به اشکال زیر، به ترتیب مربوط به کدام فرهنگ‌ها است؟**
**طبیعت و هرچه در آن است آیات خداوند است - طبیعت مادهٔ خام نیست و ابعاد ماورائی دارد - طبیعت مادهٔ خام و بی‌جان است.**
**الف) توحیدی - مدرن - اساطیری** **ب) اساطیری - توحیدی - مدرن**
**ج) توحیدی - اساطیری - مدرن** **د) مدرن - اساطیری - توحیدی**

**ج) جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب پر کنید. (۲)**

۹ **هر نظام در حالت طبیعی ..... دارد ولی برخی تغییرات درونی یا بیرونی می‌تواند آن را برهم بزند.**
۱۰ ✪ **«بحران اقتصادی» و «چالش فقر و غنا» هر دو هویتی ..... دارند.**
۱۱ **در بحران اقتصادی، ..... با ابزارهای خود آسیب‌ها را به اقشار ضعیف منتقل می‌کنند.**
۱۲ ✪ **فرهنگ ..... به دلیل نگاه دنیوی خود به طبیعت، نگاه معنوی را کودکانه می‌داند.**

**د) به سؤال‌های زیر پاسخ دهید.**

۱۳ ✪ **چه تفاوت‌هایی بین بحران اقتصادی و چالش فقر و غنا وجود دارد؟ (۲)** (اصفهان ـ مدرسهٔ دهخدا ـ خرداد ۹۷)
۱۴ **فرهنگ مدرن: (۲)** (گروه علوم اجتماعی اصفهان ـ خرداد ۹۶)
**الف) در رابطهٔ انسان با طبیعت چه نظری دارد؟**
**ب) چه روشی را پیشنهاد می‌کند؟**
**ج) این روش چه پیامدی داشته است؟**

۱ درست (۰/۲۵) ۲ درست (۰/۲۵) ۳ نادرست (۰/۲۵) ۴ درست (۰/۲۵) ۵ گزینهٔ «الف» (۰/۲۵) ۶ گزینهٔ «ج» (۰/۲۵)
۷ گزینهٔ «د» (۰/۲۵) ۸ گزینهٔ «ج» (۰/۲۵) ۹ تعادل (۰/۵) ۱۰ اقتصادی (۰/۵) ۱۱ سرمایه‌داران (۰/۵) ۱۲ مدرن (غرب) (۰/۵)
۱۳ چالش فقر و غنا چالشی مستمر در سرمایه‌داری غرب است (۰/۵) در حالی که بحران اقتصادی دوره‌ای و مقطعی است. (۰/۵) در چالش فقر و غنا آسیب‌ها متوجه قشرهای فقیر و ضعیف جامعه است (۰/۵) در حالی که در بحران اقتصادی آسیب‌ها تمام جامعه را در بر می‌گیرد. (۰/۵) ۱۴ الف) انسان با تصرف طبیعت می‌تواند تمام مشکلات تاریخی خود را حل کند. (۰/۵)، ب) روش‌های تجربی (۰/۵)، ج) با وجود توانمند کردن بشر (۰/۵) زیان‌های جبران‌ناپذیری برای طبیعت به بار آورده است. (۰/۵)

## درس ۱۲: بحران‌های معرفتی و معنوی

### مفاهیم آموزشی

**۱- مقدمه**

۱) چالش‌های جهانی به تدریج آشکار می‌شوند و علی‌رغم بروز چالش‌های جدید، چالش‌های پیشین باقی می‌مانند.
۲) در ابتدا چالش‌های اقتصادی، سیاسی، نظامی و... رخ می‌دهند و در انتها چالش‌های معرفتی، معنوی، اخلاقی و...
۳) ✪ همهٔ چالش‌های جهانی، از عمق فرهنگ غرب برمی‌خیزند و علت آنها به درون فرهنگ غرب برمی‌گردد نه بیرون آن، ولی آثار آن جهانی می‌شود.
۴) به هنگام بروز چالش‌های جهانی، فرهنگ‌های دیگر نباید برای حل آنها، همان راهی را بروند که غرب رفته است.
۵) برخی چالش‌ها مربوط به لایه‌های سطحی‌تر و برخی مربوط به لایه‌های عمیق‌تر فرهنگ‌اند.
۶) ✪ سکولاریسم، اومانیسم و روشنگری، عمیق‌ترین لایهٔ فرهنگ معاصر غرب هستند و تمام چالش‌های جدید غرب از آنها برمی‌خیزند.

**۲- بحران معرفتی**

۱) در فرهنگ قرون وسطی معتبرترین راه شناخت جهان کتاب مقدس و آباء کلیسا بود و شناخت از راه عقل و تجربه نادیده گرفته می‌شد.
۲) در دورهٔ رنسانس جهان غرب برای برون‌رفت از بحران معرفتی، وحی و شهود را در شناخت علمی نادیده گرفت و به شناخت از راه عقل و تجربه بسنده کرد.

۳) جهان غرب در قرن نوزدهم و بیستم، شناخت حسی و تجربی را تنها راه شناخت علمی اعلام کرد.
۴) جامعه‌شناسان قرن نوزدهم که روش تجربی را تنها راه درست برای شناخت جهان هستی می‌دانستند به نخبگان جوامع غیرغربی القا می‌کردند که پیروی از فرهنگ غرب تنها راه پیشرفت و توسعهٔ دیگر فرهنگ‌هاست.
۵) در نیمهٔ اول قرن بیستم، با روشن شدن محدودیت‌های علم تجربی، علم از داوری‌های ارزشی دست برداشت و به امور طبیعی محدود شد.

۶) بحران معرفتی ـ علمی غرب در دو بعد ظاهر شد
الف) افول روشنگری و شکل‌گیری جریان‌های پست مدرن:
تردید در روشنگری به منزلهٔ تردید در هویت معرفت‌شناختی جهان مدرن بود. به دانشمندانی که در اصل روشنگری علم مدرن تردید می‌کنند، پسامدرن می‌گویند.
ب) ناسازگاری ابعاد معرفتی جهان غرب با نیازهای اقتصادی و سیاسی آن
ناتوانی جهان غرب برای توجیه حضور جهانی خود، در شرایطی که اقتصاد و سیاستش، به این حضور نیاز دارد، بعد دیگر بحران بود.

### ۳- بحران معنویت

۱) ✪ سکولاریسم در حوزه‌های هنر، اقتصاد، سیاست و علم ظاهر شد و فرهنگ تخصصی هر یک از آنها سکولار و دنیوی شد؛ اما فرهنگ عمومی جامعهٔ غرب (در محدودهٔ زندگی خصوصی)، همچنان دینی باقی ماند.
۲) برخی جامعه‌شناسان گمان می‌کردند در قرن بیستم، دین از قلمرو فرهنگ عمومی نیز بیرون می‌رود ولی برخلاف نظر آنان نه تنها چنین نشد بلکه در سال‌های پایانی قرن بیستم، نگاه معنوی و دینی، مجدداً به سطوح مختلف زندگی انسان‌ها برگشت.
۳) ✪ برخی متفکران از موج بازگشت نگاه معنوی، با عناوین «افول سکولاریسم» و «پسا سکولاریسم» یاد می‌کنند که نشانهٔ بحران معنویت در فرهنگ غرب است.
۴) یک فرهنگ برای تداوم، باید علاوه بر پاسخگویی به نیاز دنیوی به نیازهای معنوی انسان‌ها نیز پاسخ دهد و راز تداوم باور دینی و معنوی همین است. غفلت از هر یک از ابعاد دنیوی و معنوی موجب بحران می‌شود.
۵) ✪ فرهنگ غرب حقایق قدسی را انکار کرد، بنابراین به نتایج زیر رسید:
الف) به آرمان‌های انقلاب فرانسه نرسید.
ب) با اصالت بخشیدن به انسان دنیوی به نیهیلیسم (پوچ‌گرایی) و ناامیدی و مرگ آرمان‌ها انجامید.
۶) پیامد گریز از سکولاریسم در جوامع غربی
الف) برخی از نخبگان جهان غرب به جست‌وجوی سنت‌های قدسی و دینی پرداختند. ب) مهاجران ساکن کشورهای غربی که مقهور غرب شده بودند، به هویت دینی خود بازگشتند. ج) بازار معنویت‌های کاذب را رونق بخشید (مانند شیطان‌پرستی، عرفان‌های شرقی، سرخ‌پوستی و ...)

**سؤال متن** ۹۹

**غرب معاصر چگونه از آن بحران علمی - معرفتی عبور کرد و با چه بحران علمی - معرفتی جدیدی مواجه شد؟**
غرب معاصر در زمینهٔ هستی‌شناسی رویکرد دنیوی داشت و به سکولاریسم معتقد بود. در زمینهٔ انسان‌شناسی به اومانیسم یا اصالت انسان دنیوی اعتقاد داشت و در زمینهٔ معرفت‌شناسی به روشنگری خاص توجه داشت؛ یعنی تنها به عقل‌گرایی و حس‌گرایی توجه نمود و وحی و شهود را کنار گذاشت.
غرب معاصر با نفی رویکرد معنوی و دینی سعی در حل چالش نظری و عملی کرد ولی دچار چالش‌های معرفتی مانند محدودیت حس و تجربه در شناخت و چالش‌های معنوی مانند پساسکولاریسم شد.

**سؤال متن** ۱۰۰

✪ **بحران معنویت چه زمانی و چرا در فرهنگ غرب پدید آمد؟** در سال‌های پایانی قرن ۲۰، با وجود حوزه‌های هنر، اقتصاد، سیاست و علم، فرهنگ تخصصی هر یک از این حوزه‌ها سکولار و دنیوی شد ولی فرهنگ عمومی همچنان دینی باقی ماند.
**جامعه‌شناسان با چه نام‌هایی از این بحران یاد کرده‌اند؟** پساسکولاریسم، افول سکولاریسم
**این بحران چه پیامدهایی داشته است؟**
- برخی نخبگان غرب در جست‌وجوی سنت‌های دینی برآمدند.
- مهاجران غرب به هویت دینی خود بازگشتند.
- بازار معنویت‌های کاذب رونق گرفت.

**گفت‌وگو کنید** ۱۰۲

**اجلاس هزارهٔ ادیان ...** . در قرن بیستم بشریت به خصوص در قارهٔ اروپا و آمریکا دائم در گریز از دین و فاصله گرفتن از مبادی دینی بودند، اما علی‌رغم این گریزها، همچنان ادیان الهی در میان بشر زنده است. بشر قرن بیستم در کنار تمام ترقی‌های علمی، با دو جنگ بزرگ جهانی و ۱۵ جنگ خانمان‌سوز منطقه‌ای روبه‌رو بود که همه به خاطر فاصله گرفتن از اخلاق و معنویت ناشی می‌شد. این اجلاس در پایان قرن بیستم و آغاز قرن بیست ویکم این پیام را برای بشریت دارد که باید در کنار همهٔ پیشرفت‌ها، مجدداً به دین، اخلاق و معنویت بازگشت تا تمامی بیماری‌های خود را با آن مداوا کرد. (برای مطالعهٔ بیشتر به سایت اشراق عرفان مراجعه کنید.)



@konkurVIPbook

## با هم تکمیل کنید ۱۰۲

| بحران‌های عمیق فرهنگ غرب | پیامدها |
|---|---|
| بحران معرفتی | ۱- افول روشنگری و شکل‌گیری جریان‌های پست مدرن<br>۲- ناسازگاری ابعاد معرفتی جهان غرب با نیازهای اقتصادی و سیاسی آن |
| بحران معنویت | ۱- برخی از نخبگان جهان غرب را به جست‌وجوی سنت‌های قدسی و دینی واداشت.<br>۲- مهاجران ساکن کشورهای غربی را که اغلب مرعوب فرهنگ مدرن شده بودند به سوی هویت دینی خود فراخواند.<br>۳- بازار معنویت کاذب و دروغین را رونق بخشید. |

## مفاهیم اساسی ۱۰۳

**پساسکولاریسم**، اومانیسم، روشنگری، قرون وسطی، رنسانس، بحران‌های معرفتی و معنوی، فرهنگ مدرن، افول سکولاریسم، سکولاریسم، انسان دنیوی، نگاه معنوی

## خلاصه کنید ۱۰۳

**- افول سکولاریسم در غرب پیامدهای اجتماعی مختلفی داشته است.**

- چالش‌های جهانی ابتدا در سطح اقتصادی، سیاسی و نظامی رخ داده‌اند و در نهایت به چالش‌های معرفتی، معنوی و اخلاقی منجر شده‌اند.
- همهٔ چالش‌های جهانی از لایه‌های عمیق فرهنگ غرب؛ یعنی سکولاریسم، اومانیسم و روشنگری برمی‌خیزند؛ مانند بحران معرفتی و معنوی
- غرب در قرون وسطی کتاب مقدس و شهود آباء کلیسا را معتبرترین راه شناخت جهان می‌دانست و عقل و تجربه را نادیده می‌گرفت، در رنسانس روش قرون وسطی مورد تردید قرار گرفت و بحران معرفتی ایجاد شد.
- غرب برای حل بحران معرفتی جدید، جایگاه وحی و شهود را نادیده گرفت و به شناخت عقلی و تجربی روی آورد.
- در قرن‌های ۱۹ و ۲۰ تنها راه شناخت علمی، شناخت حسی و تجربی بود.
- در قرن ۲۰ محدودیت‌های علمی دانش تجربی و وابستگی آن به معرفت‌های غیرتجربی مشخّص شد به همین دلیل بحران معرفتی جدید آغاز شد.
- سکولاریسم در فرهنگ تخصصی حوزه‌های هنر، اقتصاد، سیاست و علم نفوذ کرد، ولی برخلاف نظر برخی از جامعه‌شناسان فرهنگ عمومی جامعهٔ غربی، در محدودهٔ زندگی شخصی و خصوصی افراد، همچنان دینی باقی ماند و موج جدیدی از بازگشت نگاه معنوی ایجاد شد.
- موج بازگشت به نگاه معنوی که با عناوین «افول سکولاریسم» و «پسا سکولاریسم» شناخته شد نشانهٔ بحران معنویت در فرهنگ غرب است.
- در نتیجه گریز از سکولاریسم، نخبگان جوامع غرب در جست‌وجوی سنت‌های دینی فعّال شدند و مهاجران ساکن غرب نیز به هویت دینی خود بازگشتند.

**نکته**

*توجه داشته باشید بحران معرفتی وقتی به‌وجود می‌آید که برخی راه‌های معرفت و شناخت بسته باشد.*
*راه‌های مختلف شناخت علمی عبارت‌اند از: عقل، وحی، شهود، حس و تجربه*
*بحران‌های معرفتی غرب به‌دلیل تأکید بیش از حد بر حس و تجربه و نادیده‌گرفتن شناخت‌های دیگر ایجاد شد.*
*همچنین بحران معنوی زمانی ایجاد می‌شود که به نیازهای معنوی افراد پاسخ داده نشود چنان‌که غرب معاصر به‌دلیل رویکرد دنیوی از پاسخگویی به بسیاری از نیازهای معنوی افراد غافل شد.*

## آنچه از این درس آموختیم ۱۰۳

برخی از چالش‌های جهانی که به تدریج از عمق فرهنگ غرب برمی‌خیزند، به لایه‌های سطحی و برخی به لایه‌های عمیق‌تر فرهنگ مربوط می‌شوند. سکولاریسم، اومانیسم و روشنگری، عمیق‌ترین لایهٔ فرهنگ معاصر غرب هستند که به‌وجودآورندهٔ بحران‌های معرفتی و معنوی هستند. در قرن‌های نوزدهم و بیستم، شناخت حسی و تجربی تنها راه شناخت علمی قلمداد می‌شد و براساس همین باور حضور استعماری غرب در دیگر جوامع توجیه می‌شد، که راه غرب، تنها راه پیشرفت و توسعهٔ دیگر فرهنگ‌هاست. این دیدگاه بحران‌های جدیدی در پی داشت از جمله بحران در معنویت، که براساس آن فرهنگ تخصصی هریک از حوزه‌های هنر، اقتصاد، سیاست و ... سکولار و دنیوی شد. در پایان قرن بیستم شاهد بازگشت مجدد نگاه معنوی و دینی هستیم که با عناوین «افول سکولاریسم» و «پسا سکولاریسم» از آن یاد می‌شود.

این رویگردانی از سکولاریسم پیامدهای اجتماعی مختلفی در برداشت:

۱- جست‌وجوی سنت‌های دینی از سوی نخبگان جهان غرب
۲- بازگشت مهاجران ساکن کشورهای غربی به هویت دینی خود
۳- رونق بازار معنویت‌های کاذب و دروغین

## ارزشیابی مستمر

**الف) درستی یا نادرستی جمله‌های زیر را مشخص کنید. (۱ نمره)**

۱ با ایجاد چالش‌های جدید جهانی، چالش‌های پیشین از بین می‌روند. ☐ درست ☐ نادرست

۲ ✪ همهٔ چالش‌های جهانی، ابتدا از عمق فرهنگ غرب برمی‌خیزند ولی آثار آن جهانی می‌شود. ☐ درست ☐ نادرست

۳ در دوران رنسانس، کتاب مقدس و شهود آباء کلیسا معتبرترین راه شناخت جهان بود. ☐ درست ☐ نادرست

۴ ✪ غرب با رویکرد دنیوی، جایگاه وحی و شهود در شناخت علمی را نادیده گرفت. ☐ درست ☐ نادرست

**ب) ✪ گزینهٔ درست را با علامت ✓ مشخّص کنید. (۱)**

۵ چه زمانی بحران معرفتی - علمی در جهان غرب آغاز شد و تردید در روشنگری مدرن به چه چیزی منجر شد؟ (کنکور سراسری - ۹۳)

الف) با آشکار شدن محدودیت‌های علمی دانش غیرتجربی و همچنین وابستگی آن به معرفت‌های تجربی - پرسش از مبانی غیرتجربی علم مدرن

ب) با آشکار شدن محدودیت‌های علمی دانش تجربی و همچنین وابستگی آن به معرفت‌های غیرتجربی و غیرحسی - تردید در هویت معرفت‌شناسی جهان مدرن

ج) با گسترش زندگی مدرن و افزایش گسترهٔ انواع آسیب‌های زیست محیطی - شکل‌گیری جریان‌های پست‌مدرن

د) با گسترش زندگی مدرن و افزایش گسترهٔ انواع آسیب‌های زیست محیطی - پرسش از مبانی غیرتجربی علم مدرن

۶ به ترتیب هر یک از موارد زیر نتیجهٔ چیست؟ (کنکور سراسری - ۹۴)

«نامتعادل شدن سیستم عرضه و تقاضا»، «دست شستن علم از ارائهٔ جهان‌بینی و داوری‌های ارزشی»، «رونق بازار بخش وسیعی از اقتصاد کشورهای صنعتی»

الف) بحران‌های اقتصادی - روشن شدن محدودیت‌های علم حسی و تجربی - تداوم جنگ سرد

ب) چالش فقر و غنا - پرسش از مبانی غیرتجربی علم مدرن - فروپاشی بلوک شرق

ج) چالش شمال و جنوب - شکل‌گیری جریان‌های پست مدرن - شکل‌گیری نهادهای بین‌المللی و بازارهای مشترک منطقه‌ای

د) بحران‌های اقتصادی - محروم‌کردن فرهنگ‌ها از علوم مبتنی بر بنیان‌های دینی - تک‌محصولی شدن اقتصاد کشورهای استعمارزده

۷ به ترتیب مصادیق الف، ب و ج کدام‌اند؟ (کنکور سراسری - ۹۶)

| پیدایش یک وضعیت | نتیجه |
|---|---|
| ج | حل چالش‌های درونی جوامع غربی از طریق استثمار اقتصادی کشورهای غیرغربی |
| ب | فقر و غنا |
| فرهنگ جدید غرب | الف |

الف) توسعه‌یافته و عقب‌مانده - آزادی فعالیت صاحبان سرمایه - شمال و جنوب

ب) چالش معرفتی و علمی - باز شدن راه استثمار برای صاحبان ثروت - مرکز، پیرامون

ج) مرکز، پیرامون - نادیده گرفتن عدالت در عرصه حیات انسانی - استعمارگر و استعمارزده

د) شمال و جنوب - محدود نکردن چالش بین کشورهای غنی و فقیر به ابعاد اقتصادی - مرکز، پیرامون

۸ «عمیق‌ترین لایهٔ فرهنگ معاصر غرب»، «تنها راه پیشنهادی غرب برای پیشرفت سایر فرهنگ‌ها» و «علت تداوم هر فرهنگ» به ترتیب در کدام‌یک از گزینه‌های زیر مطرح می‌شود؟

الف) سوسیالیسم و لیبرالیسم و روشنگری - استقلال فرهنگ‌ها - پاسخگویی به نیاز دنیوی و معنوی انسان‌ها

ب) سکولاریسم و اومانیسم و روشنگری - پیروی از فرهنگ غرب - پاسخگویی به نیاز دنیوی و معنوی انسان‌ها

ج) سکولاریسم و سوسیالیسم و اومانیسم - پیروی از فرهنگ غرب - پاسخگویی به نیاز دنیوی و اقتصادی

د) سکولاریسم و اومانیسم و روشنگری - استقلال فرهنگ‌ها - پاسخگویی به نیازهای اقتصادی و سیاسی

**ج) جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب پر کنید. (۲)**

۹ بحران‌های معرفتی و معنوی به لایه ..... فرهنگ غرب اختصاص دارند.

۱۰ در دوران ..... روش قرون وسطی مورد تردید قرار گرفت و بحران معرفتی ایجاد شد.

۱۱ ✪ در قرون ۱۹ و ۲۰ شناخت ..... و ..... ، تنها راه شناخت علمی قلمداد شد.

۱۲ ✪ برخی از موج بازگشت نگاه معنوی با عنوان ..... یاد می‌کنند. (گروه علوم اجتماعی نوشهر - خرداد ۹۷)

@KonkurVIPBook

**د) به سؤال‌های زیر پاسخ دهید.**

**۱۳ ✪ بحران‌های معرفتی و معنوی به کدام لایه هویتی فرهنگ غرب اختصاص دارند؟ (۳ مورد) (۰/۷۵)**
(اصفهان ـ مدرسهٔ دهخدا ـ خرداد ۹۷)

**۱۴ توجه به اینکه علم تجربی دارای مبانی غیرتجربی است چه پیامدهایی در نیمهٔ دوم قرن ۲۰ داشت؟ (۳ مورد) (۰/۷۵)**

**۱۵ سکولاریسم در چه حوزه‌هایی فرهنگ تخصصی را دنیوی کرد و در چه حوزه‌هایی دینی ماند؟ (۱)**

**۱۶ ✪ پیامدهای گریز از سکولاریسم را بنویسید. (۱/۵)** (گروه علوم اجتماعی اصفهان ـ خرداد ۹۶)

۱ نادرست (۰/۲۵) ۲ درست (۰/۲۵) ۳ نادرست (۰/۲۵) ۴ درست (۰/۲۵) ۵ گزینهٔ «ب» (۰/۲۵) ۶ گزینهٔ «الف» (۰/۲۵) ۷ گزینهٔ «ب» (۰/۲۵) ۸ گزینهٔ «ب» (۰/۲۵) ۹ عمیق (۰/۵) ۱۰ رنسانس (۰/۵) ۱۱ حسی (۰/۲۵) - تجربی (۰/۲۵) ۱۲ افول سکولاریسم (پساسکولاریسم) (۰/۵) ۱۳ لایه‌های عمیق فرهنگ غرب، سکولاریسم (۰/۲۵)، اومانیسم (۰/۲۵) و روشنگری (۰/۲۵) ۱۴ زیر سؤال رفتن علم مدرن، توجه به اینکه علوم تجربی در صورتی که از مبادی مختلف استفاده کنند، صورت‌های مختلف خواهند داشت، رسیدن به این نتیجه که علم تجربی غربی تنها تفسیر ممکن از جهان طبیعت نیست و تفسیرهای متناسب با فرهنگ‌های دیگر هم می‌تواند وجود داشته باشد. (۳ مورد، هر مورد (۰/۲۵)) ۱۵ در حوزه‌های هنر، اقتصاد، سیاست و علم مطرح و فرهنگ تخصصی آنها را دنیوی کرد (۰/۷۵) ولی در حوزهٔ فرهنگ عمومی (۰/۲۵) همچنان دینی باقی ماند. ۱۶ در جوامع غربی: ۱- برخی نخبگان را به جست‌وجوی سنت‌های قدسی و دینی واداشت. (۰/۵) ۲- مهاجران ساکن غرب که مقهور غرب شده بودند، به هویت دینی خود بازگشتند. (۰/۵) ۳- به بازار معنویت‌های کاذب و دروغین رونق بخشید. (۰/۵)

# فصل ۴: بیداری اسلامی و جهان جدید

## درس ۱۳: سرآغاز بیداری اسلامی

### مفاهیم آموزشی

**۱- نخستین بیدارگران اسلامی**

۱) از ابتدای رویارویی جهان اسلام با جهان غرب متجدد، جریان‌های فکری و اجتماعی متفاوتی در جهان اسلام شکل گرفت.

۲) نخستین رویارویی‌های غرب با جهان اسلام هنگامی رخ داد که
- ✪ قدرت‌های سیاسی جهان اسلام، استبدادهای قومی و قبیله‌ای بودند. (علی‌رغم ظواهر اسلامی)
- عالمان دینی، برای حفظ امنیت با قدرت‌های سیاسی تعامل می‌کردند.
- ✪ «فقاهت» و «عدالت» دو عنصر برتر فرهنگ اسلامی در حاشیهٔ مناسبات قدرت‌های قومی و قبیله‌ای مهجور مانده بود.
- قدرت و جاذبه‌های دنیوی غرب جوامع اسلامی را آسیب‌پذیر کردند. (به علت دوری از سنن دینی)
- ✪ قدرت و جاذبه‌های دنیوی غرب، دولتمردان و رجال سیاسی اسلامی را مرعوب و شیفتهٔ غرب کرده بود.
- عزت و استقلال کشورهای اسلامی تضعیف شد.

۳) ✪ مهم‌ترین جریان‌های فکری جهان اسلام در مقابل غرب
الف) نخستین بیدارگران اسلامی: افرادی که متوجه خطر جوامع غربی و شیوهٔ برخورد دولت‌های اسلامی در برابر غرب شدند و جنبش‌هایی به‌وجود آوردند.
ب) منوّرالفکران غرب زده: افرادی‌که شیفتهٔ غرب بودند، خود را بیدارگر می‌دانستند ولی بیداری را در گذر از فرهنگ اسلامی و پیوستن به فرهنگ غربی معنا می‌کردند.
ج) روشنفکران چپ: نسل دوم غرب‌زدگان که به حرکت‌های سیاسی نسل اول (منوّرالفکران) اعتراض داشتند و بیشتر اعتراض آنان به عملکرد اقتصادی نظام‌های لیبرالیستی و سرمایه‌داری مورد حمایت نسل اول بود.

۴) ✪ مهم‌ترین ویژگی‌های نخستین بیدارگران اسلامی
- توجه به خطر کشورهای غربی برای جوامع اسلامی و خواستن استقلال اقتصادی و سیاسی برای جوامع مسلمان
- خواستار اصلاح رفتار دولت‌ها در کشورهای اسلامی
- دانستن بیداری در بازگشت به اسلام و عمل به آن
- پیگیری وحدت امت اسلامی، قدرت و عزّت جهان اسلام
- به رسمیت شناختن قومیت‌های مختلف درون امت واحد اسلامی

@IrankurVIPBook